

RINGERIKE NÆRINGSFORENING

NÆRINGSPOLITISKE PRIORITERINGER

FOR RINGERIKE, HOLE OG JEVNAKER

INNSPILL TIL PARTIENES PROGRAMARBEID
FOR KOMMUNE- OG FYLKESTINGSVALGET 2027-2031

28. OKTOBER 2026

VI LØFTER NÆRINGSLIVET.
VI FORMER FREMTIDEN.

INNSPILL TIL PARTIENES PROGRAMARBEID FOR KOMMUNE- OG FYLKESTINGSVALGET 2027–2031

For Ringerike, Hole og Jevnaker samt Buskerud

Fra: Ringerike Næringsforening. Utarbeidet med utgangspunkt i RNFs regionale prioriteringer og NHO Viken Oslos næringspolitiske innspill.

Kommunene i Ringeriksregionen trenger politiske programmer som gir retning, prioriterer gjennomføring og samler regionen om sakene som betyr mest for framtidige arbeidsplasser og velferd.

Ringerike Næringsforening inviterer alle partier og lister i Hole, Ringerike og Jevnaker til dialog om næringspolitikken for perioden 2027–2031. Innspillet bygger på RNFs strategi, NHOs prioriteringer og den regionale næringspolitiske strategien «Framover sammen», som kommunene allerede har sluttet seg til og fulgt opp gjennom egne planer. Utgangspunktet er derfor ikke en ny ønskeliste, men behovet for å følge opp vedtatte ambisjoner med tydeligere prioriteringer og større gjennomføringskraft.

Én sak står over de andre. Ringeriksbanen og E16 Skaret/Hønefoss er det viktigste samlede samfunns- og næringsutviklingsprosjektet for vår region. Prosjektet vil knytte bo- og arbeidsmarkedene tettere sammen, styrke konkurransekraften, bedre trafikksikkerheten og gjøre Bergensbanen til et reelt alternativ mellom landets to største byer. Det må derfor være en tydelig og forpliktende hovedprioritering i alle kommunevalgprogrammer.

Ringerike Næringsforening er partipolitisk uavhengig. Vi stiller de samme forventningene til alle partier og lister, uavhengig av politisk ståsted. Vårt utgangspunkt er næringslivets behov, regionens utviklingsmuligheter og hvilke politiske beslutninger som faktisk bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser.

Ringerike den 28.10.2026

Jørgen Moe Sr.
Administrerende direktør
Ringerike Næringsforening
930 33 907 // jorgen@rnf.no

Per E. Roskifte
Styreleder
Ringerike Næringsforening
415 16 500 // per.roskifte@gmail.com

VÅRE VIKTIGSTE FORVENTNINGER

Prioritering	Hva vi forventer av partiene
1 Samferdsel	Prioritere FRE16 – Ringeriksbanen og E16 Skaret–Hønefoss – samt E16 Eggemoen–Nymoen. Arbeide samlet for finansiering og gjennomføring.
2 Regional gjennomslagskraft og kommunestruktur	Styrke regionens politiske gjennomslag og gjennomføre en kunnskapsbasert vurdering av kommunestrukturen, med kommunesammenslåing som et reelt alternativ.
3 Næringsvennlige kommuner	Sikre tydelig forankring av næringsarbeidet i kommunens øverste ledelse, raskere saksbehandling, god dialog og større gjennomføringskraft.
4 Kommuneøkonomi, rammevilkår og produktivitet	Sikre konkurransedyktige skatter, avgifter og gebyrer. Styrke kommunenes produktivitet gjennom effektivisering, digitalisering og kunstig intelligens.
5 Areal, kraft og infrastruktur	Sikre tilgang på næringsarealer, kraft og nødvendig infrastruktur, og legge til rette for etableringer og utvikling av eksisterende virksomheter.
6 Kompetanse og arbeidskraft	Styrke samarbeidet mellom næringsliv, utdanning og offentlig sektor, utvikle studentregionen og få flere inn i arbeidslivet.
7 Innovasjon og nye arbeidsplasser	Legge til rette for gründere, industriell utvikling, innovasjon og nye investeringer, blant annet gjennom regionale næringsmiljøer.
8 Kommunen som innkjøper og samarbeidspartner	Bruke offentlige anskaffelser strategisk, sikre reell konkurranse og legge til rette for samarbeid med lokale bedrifter og private og ideelle aktører.
9 Attraktive lokalsamfunn	Styrke Hønefoss og regionens øvrige tettsteder gjennom levende sentrumsområder, gode rammevilkår for handel og service, attraktive boliger og god tilgjengelighet for innbyggere, kunder og næringsliv.
10 Beredskap	Involvere næringslivet i kommunenes beredskapsplanlegging og styrke samarbeidet om forsyningssikkerhet, kritisk infrastruktur og totalberedskap.

1. SAMFERDSEL SOM REGIONENS VIKTIGSTE VEKSTGREP

Gode transportløsninger avgjør hvor mennesker vil bo, hvor bedrifter investerer og hvor stort arbeidsmarked regionen inngår i. For Ringeriksregionen er FRE16 - Ringeriksbanen og E16 Skaret–Hønefoss - det klart viktigste prosjektet. Det kombinerer en raskere og mer konkurransedyktig Bergensbane med en tryggere hovedvei på en strekning der trafikkbelastningen for lengst har vokst ut over veiens standard.

Partiene bør forplikte seg til å

- Stå fast på at Ringeriksbanen og E16 Skaret/Hønefoss skal realiseres som FRE16, og arbeide for nødvendige statlige bevilgninger og framdrift
- Delta aktivt i og sikre langsiktig støtte til Nye Bergensbanen - samarbeidet mellom kommuner, regioner og næringsliv for en moderne og konkurransedyktig forbindelse mellom Oslo og Bergen
- Avvise nye rekkefølgekrav eller utredningsløp som i praksis skyver et ferdig planlagt prosjekt ut i tid
- Arbeide for realisering av E16 Eggemoen–Nymoen som et nødvendig trafikk sikkerhets-, beredskaps- og næringsprosjekt
- Samordne areal-, bolig- og næringsutviklingen slik at regionen kan ta ut gevinstene når infrastrukturen kommer
- Prioritere vedlikehold, trafikk sikkerhet og framkommelighet på kommunale veier og fylkesveier som er viktige for arbeidsreiser, varetransport og næringsområder

2. REGIONAL GJENNOMSLAGSKRAFT OG KOMMUNESTRUKTUR

Ringeriksregionen har store muligheter, men trenger større samlet politisk og administrativ gjennomslagskraft. Kommunestørrelse og befolkningsvekst har normalt betydning for politisk tyngde og gjennomslag regionalt og nasjonalt. Drammensregionen har hatt sterkere befolkningsvekst enn Ringeriksregionen, og forskjellen understreker behovet for å styrke vår regions posisjon.

Dagens kommunestruktur er ikke nødvendigvis tilpasset fremtidens utfordringer. Flere kommuner innenfor samme bo-, arbeids- og næringsregion innebærer parallelle administrative og politiske organisasjoner, som kan begrense kapasitet, spesialisering og effektiv ressursbruk.

Er fremtidig verdiskaping, næringsutvikling og regional gjennomslagskraft best tjent med dagens kommunestruktur? Vår hypotese er at svaret er nei.

RNF mener derfor at kommunestrukturen må vurderes på et kunnskapsbasert grunnlag, der kommunesammenslåing inngår som et reelt alternativ. Vi forskutterer ikke hvilke kommuner som eventuelt bør inngå i en ny struktur. Erfaringer fra blant annet Indre Østfold, Asker og Drammen bør inngå i vurderingen.

Samtidig må det regionale samarbeidet styrkes, både mellom kommunene i Ringeriksregionen og med Hallingdal. Regionen må opptre mer samlet overfor fylkeskommunene og nasjonale myndigheter.

Partiene bør forplikte seg til å

- Gjennomføre en kunnskapsbasert vurdering av dagens kommunestruktur, med vekt på verdiskaping, effektiv ressursbruk, tjenestekvalitet og politisk gjennomslag.
- Vurdere kommunesammenslåing som et reelt alternativ, uten å forskuttere hvilke kommuner som eventuelt bør inngå.
- Styrke det forpliktende regionale samarbeidet om næringsutvikling, samferdsel, kompetanse, areal og beredskap.
- Videreutvikle samarbeidet med Hallingdal og samordne regionens prioriteringer overfor fylkeskommunene og nasjonale myndigheter.

3. EN NÆRINGSVENNLIG KOMMUNE MED GJENNOMFØRINGSKRAFT

For bedriftene er tid, forutsigbarhet og god dialog ofte like viktig som utfallet av en sak. Lange prosesser binder kapital og kan føre til at investeringer blir utsatt eller flyttet. Kommunen må opptre som én organisasjon og møte bedrifter og investorer med tydelige forventninger, tidlige avklaringer og praktisk problemløsning. Næringsarbeidet må være tydelig forankret i kommunens politiske og administrative toppledelse. Kommunens kontakt med næringslivet må ha tilstrekkelig mandat til å koordinere saker på tvers av fagområder og bringe viktige problemstillinger fram til beslutning.

Partiene bør forplikte seg til å

- Forankre ansvaret for næringsutvikling tydelig i kommunens politiske og administrative toppledelse
- Sikre at kommunens næringskontakt har nødvendig mandat og direkte tilgang til kommunedirektørens ledergruppe
- Sørge for at næringskontakten kan koordinere saker på tvers av plan, byggesak, teknisk, eiendom og andre kommunale tjenester
- Fastsette og offentliggjøre mål for behandlingstid i næringsrettede plan- og byggesaker
- Arbeide for at regulerings saker som hovedregel ferdigbehandles innen tre år
- Etablere én tydelig inngang til kommunen for bedrifter som vil etablere, investere eller utvide
- Bruke oppstartsmøter og tverrfaglige avklaringer tidlig, slik at krav, risiko og framdrift er kjent før store ressurser brukes
- Etablere faste møter mellom ordfører, kommunedirektør og representanter for næringslivet
- Ha arenaer der politisk ledelse, administrasjon og næringsliv sammen identifiserer flaskehalser og følger opp konkrete forbedringer
- Vurdere konsekvensene for arbeidsplasser, investeringer og verdiskaping før større politiske vedtak

4. KOMMUNEØKONOMI, KONKURRANSEDYKTIGE RAMMEVILKÅR OG PRODUKTIVITET

Kommunenes økonomiske handlingsrom blir stadig mer krevende. Samtidig øker behovet for tjenester, investeringer og kompetanse. Løsningen kan ikke alene være høyere skatter, avgifter og gebyrer. Kommunene må også arbeide systematisk med produktivitet, prioriteringer og mer effektiv ressursbruk.

For næringslivet er forutsigbare og konkurransedyktige rammevilkår avgjørende. Eiendomsskatt på næringseiendom, kommunale gebyrer og kostnader knyttet til etablering og utbygging påvirker investeringsbeslutninger og regionens attraktivitet. Kommunene må være bevisste på hvordan den samlede belastningen påvirker eksisterende bedrifter og mulighetene for nye arbeidsplasser.

Digitalisering, kunstig intelligens og bedre organisering gir samtidig betydelige muligheter for å frigjøre kapasitet og forbedre kommunale tjenester. Teknologi må brukes som et strategisk virkemiddel for økt produktivitet, ikke bare som enkeltstående IT-prosjekter.

Partiene bør forplikte seg til å

- Arbeide for å redusere belastningen fra eiendomsskatt på næringseiendom og vurdere avvikling der dette er økonomisk forsvarlig.
- Sikre konkurransedyktige og forutsigbare kommunale avgifter og gebyrer, med åpenhet om beregningsgrunnlag og kostnadsutvikling.
- Gjennomføre systematisk arbeid med produktivitet og effektivisering, med konkrete mål for ressursbruk, tjenestekvalitet og økonomiske gevinster.
- Ta i bruk digitalisering, kunstig intelligens og automatisering for å forenkle arbeidsprosesser, redusere administrative kostnader og frigjøre arbeidskraft.
- Vurdere organisering, interkommunalt samarbeid og tjenesteproduksjon med utgangspunkt i kvalitet, effektivitet og samlet ressursbruk.
- Legge til rette for samarbeid med private og ideelle aktører der dette kan gi bedre tjenester, innovasjon eller mer effektiv ressursutnyttelse.

5. AREALER, KRAFT OG GRUNNLEGGENDE INFRASTRUKTUR

Næringsarealer har først verdi når de kan tas i bruk. Regionen trenger en felles forståelse av hvilke arealer som skal prioriteres, hva slags virksomhet de egner seg for og hva som kreves av vei, vann, avløp, kraft og nettkapasitet. Proaktiv arealforvaltning er allerede et hovedgrep i «Framover sammen». Neste valgperiode må handle om realisering.

Partiene bør forplikte seg til å

- Ha oppdaterte og realistiske oversikter over byggeklare næringsarealer og synliggjøre tid, kostnad og infrastrukturbehov fram til etablering
- Prioritere offentlige investeringer som utløser private investeringer og arbeidsplasser
- Avklare prinsipper for utbyggingsavtaler, merverdiavgiftsrefusjon og kostnadsdeling tidlig og forutsigbart
- Gjøre kraft- og effektbehov til en integrert del av areal- og næringsplanleggingen og føre aktiv dialog med nettselskaper og større brukere
- Legge til rette for energieffektivisering, lokal energiproduksjon og sirkulære løsninger der dette er økonomisk, miljømessig og arealmessig forsvarlig
- Utvikle en regional arbeidsdeling som bygger videre på blant annet teknologimiljøet på Eggemoen, industrimiljøene på Treklyngen og øvrige lokale fortrinn

6. KOMPETANSE, ARBEIDSKRAFT OG FLERE I ARBEID

Mangel på riktig kompetanse begrenser vekst i næringslivet, samtidig som for mange står utenfor arbeid og utdanning. Kommunene har viktige virkemidler gjennom grunnskolen, Nav, introduksjonsordningen, egne læreplasser og samarbeidet med arbeidslivet. Fylkeskommunene, fagskolene og Universitetet i Sørøst-Norge må kobles tettere på regionens dokumenterte behov.

Partiene bør forplikte seg til å

- Etablere et forpliktende kompetansesamarbeid mellom kommunene, næringslivet, Nav, videregående skoler, fagskoler og USN
- Gi barn og unge bedre kjennskap til lokalt arbeidsliv, yrkesfag og framtidige jobbmuligheter gjennom praktisk undervisning, bedriftsbesøk og god karriereveiledning
- Øke antallet læreplasser og bruke lærlingekrav målrettet i kommunale kontrakter
- Gjøre kvalifisering og integrering mer arbeidsrettet og bruke ordinære virksomheter mer aktivt som arena for praksis og arbeidstrening
- Videreutvikle Trainee Ringerike og andre ordninger som tiltrekker og beholder unge arbeidstakere
- Arbeide for utdanningstilbud som treffer regionens behov innen blant annet teknologi, industri, bygg, helse, reiseliv og beredskap

7. INNOVASJON, ENTREPRENØRSKAP OG NYE ARBEIDSPLASSE

Regionen har sterke miljøer innen industri, teknologi, luftfart, droner, skog, bioøkonomi, reiseliv og kunnskapsbaserte tjenester. Kommunenes rolle er å skape sammenheng mellom gründere, etablerte bedrifter, kapital, utdanning og virkemiddelapparat - og å gjøre veien fra idé til marked kortere.

Partiene bør forplikte seg til å

- Styrke et samlet regionalt tilbud til gründere og vekstbedrifter og gjøre virkemiddelapparatet enklere å finne fram i
- Videreutvikle Invest in Ringerike som regionens felles arbeid for etableringer, investeringer og omdømme
- Legge til rette for testing, pilotering og kommersialisering i samarbeid mellom bedrifter, kommuner og kunnskapsmiljøer
- Følge opp regionens muligheter innen forsvar, samfunnssikkerhet, droner og annen avansert teknologi
- Prioritere næringsutvikling som bygger på lokale fortrinn og skaper varige arbeidsplasser og ringvirkninger

8. KOMMUNEN SOM INNKJØPER OG SAMARBEIDSPARTNER

Kommunene kjøper varer og tjenester for store beløp og møter samtidig knapphet på både penger og arbeidskraft. Anskaffelser og samarbeid med private og ideelle aktører må brukes til bedre tjenester, innovasjon og effektiv ressursbruk - med reell konkurranse og forutsigbare vilkår.

Partiene bør forplikte seg til å

- Gjennomføre tidlig markedsdialog før større anskaffelser og bruke funksjonskrav der dette åpner for bedre løsninger
- Dele opp kontrakter når det er hensiktsmessig, slik at små og mellomstore bedrifter har reell mulighet til å konkurrere
- Bruke felles nasjonale seriøsitetsskrav framfor unødvendige lokale særordninger
- Sikre konkurranse på like vilkår og bruke private og ideelle aktører når det gir bedre kapasitet, kvalitet, innovasjon eller ressursutnyttelse

9. ATTRAKTIVE LOKALSAMFUNN, BY- OG STEDSUTVIKLING

Attraktive byer og tettsteder er avgjørende for å tiltrekke og beholde innbyggere, kompetanse og arbeidsplasser. Hønefoss som regionsenter og de øvrige tettstedene må utvikles i tett samarbeid med næringslivet, med gode rammevilkår for handel, service, kultur og boligbygging.

Levende sentrumsområder forutsetter aktivitet, investeringer og god tilgjengelighet. Løsninger for trafikk, parkering og fremkommelighet må ivareta behovene til innbyggere, besøkende og næringsliv, og bygge på dokumenterte konsekvenser.

Partiene bør forplikte seg til å

- Styrke Hønefoss som regionsenter og utvikle attraktive og levende tettsteder i hele regionen.
- Legge til rette for sentrumsnære boliger, arbeidsplasser, handel, servering, kultur og møteplasser.
- Sikre god tilgjengelighet og fremkommelighet for kunder, ansatte, varelevering og besøkende.
- Vurdere endringer i trafikk- og parkeringsløsninger i tett dialog med berørt næringsliv og på grunnlag av dokumenterte konsekvenser.
- Styrke samarbeidet med gårdeiere, handelsstanden og andre private aktører om by- og stedsutvikling.

10. NÆRINGSLIVET SOM DEL AV BEREDSKAPEN

Kommunal beredskap er avhengig av private virksomheter innen blant annet energi, mat, transport, kommunikasjon, bygg og anlegg, helse, sikkerhet og logistikk. Relasjoner og rolleforståelse må bygges før en krise oppstår. Ringerikskonferansen 2026 viste hvor tett geopolitikk, teknologi, digital sikkerhet, demografi og lokal gjennomføringsevne nå henger sammen.

Partiene bør forplikte seg til å

- Kartlegge hvilke virksomheter og leveranser som er kritiske for kommunens og regionens beredskap
- Etablere faste samarbeidsarenaer mellom kommunene, nødetatene og relevante bedrifter
- Inkludere næringslivet i beredskapsplanlegging og gjennomføre regelmessige felles øvelser
- Avklare hvordan kapasitet, personell, kjøretøy, lokaler, utstyr og forsyningslinjer kan brukes når ordinære systemer svikter
- Styrke digital sikkerhet og dele relevant kunnskap om trusler, sårbarheter og forebyggende tiltak

FRA PROGRAM TIL GJENNOMFØRING

RNF ønsker at partiene bruker innspillet som grunnlag for konkrete programformuleringer, ikke bare generelle mål. Etter valget bør kommunene og næringslivet kunne følge opp hva som er lovet, hvilke tiltak som er satt i gang og hvilke resultater som er oppnådd.

Vi inviterer derfor alle partier og lister til dialog om prioriteringene og om hvordan de kan tilpasses den enkelte kommunen. RNF vil særlig be om tydelige svar på hvilke forslag partiene vil ta inn i programmene, hva de vil prioritere først og hvordan de vil sikre regional samordning gjennom valgperioden.

RNF vil i forbindelse med kommunevalgkampen 2027 vurdere partienes programmer opp mot de næringspolitiske prioriteringene i dette innspillet. Vurderingen skal være åpen, etterprøvbar og basert på like kriterier for alle. Vi vil også følge opp partienes faktiske politiske arbeid og resultater. For oss er det ikke tilstrekkelig at næringsutvikling omtales som viktig. Det avgjørende er hvilke prioriteringer partiene gjør, hvilke beslutninger de tar, og hva de faktisk får gjennomført. Der forventningene ikke innfris, vil vi være tydelige på det.

GRUNNLAG FOR INNSPILLET

- Ringerike Næringsforenings strategiske plan 2025–2029
- Næringspolitisk strategi for Ringeriksregionen «Framover sammen» og kommunenes handlingsplaner
- NHOs kommune- og næringspolitiske prioriteringer
- Vekstbarometer for Ringeriksregionen (2026)